

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 marca 2016 r.

Sąd Rejonowy w Gdyni I Wydział Cywilny:
Przewodniczący: SSR Tadeusz Kotuk
Protokolant: st. sekr. sąd. Anna Szymańska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 16 marca 2016 r. w G. sprawy z powództwa J. B., M. B. (1), M. B. (2), M. B. (3), M. B. (4) przeciwko (...) spółce akcyjnej z siedzibą w W.

o zapłatę

I. zasądza od pozwanego (...) spółki akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powoda J. B. kwotę 20.000 zł (dwadzieścia tysięcy złotych) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie za okres od dnia 25 listopada 2013 r. do dnia zapłaty;

II. w pozostałym zakresie powództwo J. B. oddala;

III. zasądza od pozwanego (...) spółki akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powoda M. B. (1) kwotę 50.000 zł (pięćdziesiąt tysięcy złotych) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie za okres od dnia 25 listopada 2013 r. do dnia zapłaty;

IV. w pozostałym zakresie powództwo M. B. (1) oddala;

V. zasądza od pozwanego (...) spółki akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powoda M. B. (2) kwotę 50.000 zł (pięćdziesiąt tysięcy złotych) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie za okres od dnia 25 listopada 2013 r. do dnia zapłaty;

VI. w pozostałym zakresie powództwo M. B. (2) oddala;

VII. zasądza od pozwanego (...) spółki akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powoda M. B. (3) kwotę 60.000 zł (sześćdziesiąt tysięcy złotych) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie za okres od dnia 25 listopada 2013 r. do dnia zapłaty;

VIII. w pozostałym zakresie powództwo M. B. (3) oddala;

IX. zasądza od pozwanego (...) spółki akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powódki M. B. (4) kwotę 60.000 zł (sześćdziesiąt tysięcy złotych) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie za okres od dnia 25 listopada 2013 r. do dnia zapłaty;

X. w pozostałym zakresie powództwo M. B. (4) oddala;

XI. zasądza od pozwanego (...) spółki akcyjnej z siedzibą w W. solidarnie na rzecz powodów J. B., M. B. (1), M. B. (2), M. B. (3), M. B. (4) kwotę 4.728,68 zł (cztery tysiące siedemset dwadzieścia osiem złotych sześćdziesiąt osiem groszy) tytułem zwrotu kosztów procesu;

XII. nakazuje ściągnąć od pozwanego (...) spółki akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Gdyni kwotę 10.868 zł (dziesięć tysięcy osiemset sześćdziesiąt osiem złotych) tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych, od których zwolnieni byli powodowie.

Stan faktyczny

W dniu 25 kwietnia 2013 r. doszło do katastrofy w ruchu lądowym w G. na ulicy (...), w wyniku której śmierć poniosła m.in. H. B..

Dowód: skrócony akt zgonu, k. 63

Sprawca winny wypadku – M. W. – kierujący ciągnikiem marki S. nr rej. (...), posiadał ubezpieczenie w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia posiadaczy pojazdów mechanicznych w (...) spółce akcyjnej z siedzibą w W..

Okoliczności bezsporne

H. B. była matką J. B. (ur. (...)) i babką M. B. (1) (ur. (...)), M. B. (2) (ur. (...)), M. B. (3) (ur. (...)), M. B. (4) (ur. (...)).

Dowód: skrócone akty urodzenia, k. 64-68

H. B. w ostatnich latach swojego życia całymi dniami zajmowała się wnukami (8:20, 28:00). Jeżeli jej siostra U. K. chciała się z nią spotkać, udawała się do mieszkania, w którym mieszkały wnuki (8:45). Przychodziła do mieszkania wnuków z samego rana i przebywała tam do około godziny 17:00 (9:00). Była osobą samotną (jej mąż zginął wiele lat temu na statku) (11:45). Wszystkie święta H. B. spędzała w mieszkaniu u syna J. (12:28).

Dowód: zeznania świadka U. K.

zeznania S. T.

Do 2006 r. J. B. z żoną i dziećmi mieszkał wraz z H. B. (8:24). (9:00) H. B. zakupiła w 2005-2006 r. zakupiła mieszkanie na ul. (...) w G., które znajduje się w odległości (w linii prostej) 300 metrów od miejsca zamieszkania powodów. (11:00) J. B. cały czas miał wspólne tematy z matką na gruncie zawodowym, bo pracowała w (...) jako inspektor pracownik biurowy. (12:30) Matka pomagała mu w prowadzeniu firmy. (14:20) Po śmierci matki nie mógł wyjeżdżać na targi branżowe, musiał się w większym stopniu zajmować dziećmi. (17:00) Córka M. po śmierci babci płakała, że musi iść do świetlicy, nie była to tego przyzwyczajona. (18:00-19:10) Symbolem H. B. były pierogi, teraz święta nie są radosne. (19:40) H. B. zachęcała wnuków do zajęć pozalekcyjnych i w jakimś stopniu finansowała to (basen, tańce). (22:20) M. B. (4) córka przygotowuje się obecnie do Pierwszej Komunii Św. i przypomina sobie sypanie kwiatków z babcią na procesjach. (24:15) Gdyby nie matka, która zapewniała istotną pomoc w wychowaniu dzieci, nie zdecydował się na dużą liczbę dzieci. (34:00) W czasie gdy rodzice byli w pracy H. B. cały dzień zajmowała się dziećmi (zaprowadzała do placówek edukacyjnych, odbierała). H. B. była w bardzo dobrej kondycji fizycznej i psychicznej (37:00). Miała dochód na poziomie 1.200-1.400 zł z emerytury i dochody z wynajmu 200-300 zł (38:00). (41:30) na potrzeby J. B. nie dawała żadnych pieniędzy.

Dowód: zeznania J. B.

Dla M. B. (1) obok rodziców H. B. do najważniejsza osoba w życiu (55:00). Babcia zajmowała się dziećmi po wyjściu rodziców do pracy (59:00), (60:00) opłacała basen w jakimś stopniu. M. B. (1) (1:03:00) odwiedza grób babki raz na kilka tygodni.

Dowód: zeznania M. B. (1)

M. B. (2) również był (1:06:05) odprowadzany do szkoły przez babcię, robiła to w stosunku do wszystkich wnuków. Dzień śmierci babki był dla niego ciężkim przeżyciem (1:08:15). Po śmierci babki uświadomili sobie, jak wiele prozaicznych czynności za nich wykonywała (1:09:20), np. pilnowała porządku, po śmierci byli nieprzyzwyczajeni do robienia porządku. (1:14:30) W weekendy mniej zajmowała się wnukami, bo musiała odpocząć.

Dowód: zeznania M. B. (2)

(...) spółka akcyjna z siedzibą w W. – mimo wezwania – nie wypłacił żadnego świadczenia wnukom zmarłej, natomiast J. B. wypłacił tytułem zadośćuczynienia za śmierć matki kwotę 20.000 zł.

Okoliczności bezsporne

Ocena dowodów

Okoliczności śmierci H. B. i wina sprawcy posiadającego ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej w pozwanym zakładzie ubezpieczeń nie były sporne. To samo dotyczy formalnego aspektu pokrewieństwa pomiędzy zmarłą a powodami.

Za udowodnione w świetle wiarygodnych i szczerých zeznań przesłuchanych świadków i powodów uznano to, że związek pomiędzy nimi a zmarłą był żywy, codzienny i bardzo silny (uczuciowy). Babka była integralnym uczestnikiem codziennego życia powodów, codziennie (w dni powszednie) zajmowała się wnukami przez wiele godzin, było to jej podstawowym zajęciem. Z zeznań powodów i świadków wynika, że nie miała właściwie poza wnukami prywatnego życia. Odpoczywała jedynie w weekendy. Nagła śmierć H. B. w takiej sytuacji wiązała się z nagłą zmianą codziennego funkcjonowania wszystkich członków rodziny B..

Z drugiej strony – zdaniem Sądu – powodowie nie udowodnili znacznego pogorszenia sytuacji życiowej w aspekcie majątkowym w związku ze śmiercią H. B.. J. B. wprost przyznał, że nie pomagała mu ona finansowo (tj. nie wspomagała finansowo jego osobistych potrzeb). W zeznaniach powodów pojawia się kilkakrotnie powtarzane twierdzenie, że współuczestniczyła w finansowaniu zajęć dodatkowych swoich wnucząt. Nawet jeżeli przyjąć, że było to około 300 zł miesięcznie, to zważywszy, że oboje rodzice pracują zawodowo i osiągają wyraźnie wyższe dochody niż zmarła, przejęcie przez nich takich wydatków nie stanowi poważnego obciążenia.

Kwalifikacja prawna

Zasada odpowiedzialności pozwanego za skutki wypadku z dnia 23 kwietnia 2013 r. nie była sporna.

Co do roszczeń o zadośćuczynienie

W tej mierze zastosowanie miał art. 446 § 4 k.c. (w zw. z art. 822 k.c.).

Należy zgodzić się z poglądem, że ustalenie wysokości zadośćuczynienia z art. 446 § 4 k.c. winno nastąpić według kryteriów branych pod uwagę przy zasądzaniu zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych (art. 23 i art. 24 w zw. z art. 448 k.c.), z uwzględnieniem jednak ciężaru gatunkowego naruszonego dobra (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 2014-09-18, I ACa 458/14 LEX nr 1526993). Przewidziane w art. 446 § 4 k.c. zadośćuczynienie służy kompensacie krzywdy po stracie osoby najbliższej, a zatem uszczerbku dotyczącego subiektywnej sfery osobowości człowieka, w szczególności cierpienia, bólu i poczucia osamotnienia, powstałych utrudnień życiowych, konieczności zasadniczo odmiennego urzędzenia sobie życia, ograniczenia sfery korzystania z przyjemności (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 2013-11-13, VI ACa 542/13).

Przy ocenie poziomu krzywdy z powodu śmierci bliskiego należy ocenić dramatyzm doznań, poczucie osamotnienia i pustki, cierpienia moralne i wstrząs psychiczny wywołany śmiercią osoby najbliższej, rodzaj i intensywność więzi łączącej pokrzywdzonego ze zmarłym, wystąpienie zaburzeń będących skutkiem jego odejścia, roli w rodzinie pełnionej przez zmarłego, stopień w jakim pokrzywdzony będzie potrafił odnaleźć się w zmienionych okolicznościach, leczenie doznanej traumy.

Zdaniem Sądu w okolicznościach sprawy najdotkliwiej śmierć babki przeżyła dwójka najmłodszych wnuków (M. B. (4) i M. B. (3)). M. B. (4) miała w chwili śmierci babki 7 lat, M. – 15 lat. To dla nich utrata opiekuńczych, codziennych zabiegów babki musiała być dramatyczna. Młodsze dzieci nie posiadają wypracowanych z wiekiem sposobów racjonalizowania i osvajania się ze śmiercią najbliższych; dla nich zawsze strata najbliższego jest istotnym obciążeniem psychicznym, z którym nie potrafią sobie radzić. W nieco mniejszym stopniu powyższe odnosi się do

starszych wnuków (M. B. (2) i M. B. (1)), którzy byli już w wieku odpowiednio: 17 i 18 lat. Babka nie spełniała wobec nich znaczących czynności opiekuńczych, ale była stałym elementem życia codziennego, spotykali się z nią codziennie jak z innymi domownikami. W znacznie mniejszym stopniu dotkliwość śmierci H. B. dotyczy J. B., który – jako dojrzały człowiek, przedsiębiorca, ojciec wielodzietnej rodziny – musiał uświadamiać sobie nieuchronność odchodzenia poprzedniego pokolenia rodziny. Jego przekonanie, że matka mogła jeszcze w dobrym zdrowiu żyć ponad 20 lat jest zdaniem Sądu twierdzeniem nacechowanym nadmiernym subiektywizmem.

P. na wymiar zadośćuczynienia wpływają okoliczności śmierci H. B. w katastrofie w ruchu lądowym, która zdarzyła się w zupełnie nieoczekiwanym miejscu, na – wydawałoby się – bezpiecznej drodze w dużej metropolii. Powyższe musiało być niewątpliwym szokiem dla powodów – inaczej można byłoby oceniać śmierć najbliższego w sytuacji, w której godził się na podwyższone ryzyko nieoczekiwanych, niebezpiecznych zdarzeń (np. lot samolotem, rejs statkiem morskim, śmierć w wyścigu samochodowym, przy skoku ze spadochronu itp.).

Ustalając wymiar zadośćuczynienia Sąd dokonał ponadto indywidualizacji (odpowiedniego stopniowania) jego wysokości na rzecz poszczególnych powodów, zasądzając najwyższe najmłodszym wnukom (M. i M. – po 60.000 zł), nieco niższe wnukom starszym (M. i M. – po 50.000 zł). Z kolei synowi zmarłej – J. B. – przyznano 20.000 zł (przy uwzględnieniu dotychczas dobrowolnie wypłaconego przez pozwanego zadośćuczynienia na poziomie 20.000 zł).

W pozostałym zakresie roszczenia o zadośćuczynienie uznano za nieuzasadnione jako nieznacznie zawyżone. W szczególności nie znalazło uznania a odbiorze Sądu twierdzenie pełnomocnika powodów o tym, że nagłośnienie medialne przedmiotowej katastrofy jest także czynnikiem dotkliwie i negatywnie wpływającym na odczucia powodów. Zdaniem Sądu jest to czynnik – po pierwsze – niedostatecznie udowodniony (brak w aktach materiału dowodzącego określonej częstotliwości przekazywania w mediach informacji o katastrofie). Ilość i zakres medialnych odniesień od tej katastrofie nie ma charakteru notoryjnego. Po drugie, skutki śmierci najbliższego nie mogą być oceniane przez pryzmat zjawiska, na które – poza dziennikarzami – nikt nie ma wpływu. Jeżeli więc nadmierne eksponowanie informacji o katastrofie godzi w dobra osobiste najbliższych, adresatem roszczeń powinien być autor tych relacji, a nie sprawca i jego ubezpieczyciel.

Co do roszczenia o odszkodowanie za szkodę majątkową

Z materiału dowodowego nie wynika, aby sytuacja finansowa (jeden z elementów szerszego pojęcia sytuacji życiowej) powodów po śmierci H. B. uległa znacznemu pogorszeniu. H. B. nie przyczyniała się ona w istotny sposób do utrzymania powodów (w sensie finansowym). Nie była ona obciążona – co bezsporne – obowiązkiem alimentacyjnym na rzecz powodów. Nie stwierdzono więc przesłanek przewidziany w art. 446 § 3 k.c. Zdaniem Sądu nie ma też podstaw, aby w niniejszej sprawie zasądzać odszkodowanie na mocy art. 415 k.c. w zw. z art. 361 § 2 k.c. z tytułu utraconych korzyści (lucrum cessans) wnuków w postaci dofinansowywania przez babkę zajęć pozaszkolnych. Wynika to z tego, że nie udowodniono, że rodzice (na których w pierwszej kolejności ciążyą obowiązki prawne związane z wychowaniem i utrzymaniem potomstwa) odmówili lub nie mają finansowych możliwości wzięcia na siebie takich wydatków. W tym stanie rzeczy powództwa o odszkodowanie za szkodę majątkową oddalono w odniesieniu do wszystkich powodów.

Mając powyższe na uwadze na mocy art. 822 § 1 k.c. w zw. z art. 446 § 4 k.c. w zw. z art. 14 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych [...] w zw. z art. 481 § 1 i § 2 k.c. orzeczono jak w punktach I., III., V., VII., IX. sentencji wyroku.

Sąd nie podzielił poglądu prawnego pozwanego negującego datę początkową żądanych odsetek. W ślad za dominującą linią orzeczniczą Sąd doszedł do wniosku, że datę wymagalności warunkuje skuteczne doręczenie wezwania do zapłaty (por. m.in. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 2015-05-27, I ACa 122/15, LEX nr 1747244). Niezależnie jednak od tego należy zwrócić uwagę, że termin wymagalności roszczeń objętych pozwem powstał w trybie art. 14 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, a więc – biorąc pod uwagę datę zdarzenia (25 kwietnia 2013 r.) – i wiedzę pozwanego o wypadku niezwłocznie po zdarzeniu (nagłośnionym w mediach lokalnych). W tym stanie rzeczy w dniu 25 listopada 2013 r. pozwany pozostawał już w opóźnieniu uzasadniającym naliczanie odsetek za opóźnienie.

W pozostałym zakresie powództwa oddalono w punktach II., IV., VI., VIII. wyroku na mocy art. 446 § 2 k.c. a contrario, art. 361 § 2 k.c. a contrario oraz odniesieniu częściowo do żądań o zadośćuczynienie – na mocy art. 446 § 4 k.c. a contrario.

Koszty

W punkcie XI. wyroku orzeczono o kosztach procesu zasądając solidarnie na rzecz powodów od pozwanego kwotę 4.728,68 zł. Podstawą rozstrzygnięcia jest art. 100 k.p.c. (stosunkowe rozdzielenie). Powodowie (reprezentowani przez jednego profesjonalnego pełnomocnika) wygrali łącznie w 76%, pozwany – w 24%. Koszty powodów to: opłata za czynności radcy prawnego w stawce minimalnej (7.200 zł, § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych [...]), opłata sądowa od pozwu (1.250 zł), opłata skarbową od pełnomocnictw (17 zł x 3 = 51). Koszty pozwanego to opłata za czynności radcy prawnego w stawce minimalnej (7.200 zł) oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa (17 zł). 76% kosztów powodów to 6375,75 zł, 24% kosztów pozwanego to 1732,08 zł. Różnica zasądzona w punkcie XI.

W punkcie XII. sentencji na mocy art. 100 k.p.c. w zw. art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych nakazano ściągnąć od pozwanego (...) spółki akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Gdyni kwotę 10.868 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych, od których zwolnieni byli powodowie (w proporcji, w jakiej pozwany jest przegrywającym proces – 76%).

1 Indeks czasowy z rejestracji zeznań.